

HARIDUSVALDKONNA 2023 JA NOORTEVALDKONNA 2023 ARENGUKAVALDE JUHTKOMISJONI III KOOSOLEKU PROTOKOLL

28.04.2023 nr 1.1-7/23/11

Koosoleku toimumise aeg: 06.04.2023

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.00
Tallinn, Tartu, veeb

Juhatas: Kristi Vinter-Nemvalts, juhtkomisjoni esimees (HTM)

Protokollis: Eliise Padurets (HTM)

Arengukava juhtkomisjoni liikmed: Mikk Lõhmus (Rahandusministeerium), Maiu Merihein (Kultuuriministeerium), Annely Tank (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium), Ulla Saar (Sotsiaalministeerium), Liivi Aume-Jänes (Maaeluministeerium), Raivo Küüt (Siseministeerium), Anna-Liisa Uisk (Justiitsministeerium), Katrin Kiisler (Riigikantselei), Triin Roos (Eesti Noorteühenduste Liit), Kaja Sarapuu (Eesti Keelenõukogu), Tauno Asuja (Eesti Puuetega Inimeste Koda), Jan Trei (Eesti Linnade ja Valdade Liit), Rivo Sarapik (Eesti Töandjate Keskliit), Marko Udras (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda), Reelika Leetmaa (Eesti Töötukassa), Ede Schank Tamkivi (valdkondlik ekspert), Mario Mäeots (valdkondlik ekspert), Triin Lauri (valdkondlik ekspert), Uku Varblane (valdkondlik ekspert), Emöke Sogenbits (valdkondlik ekspert).

Noortepoliitika töögrupi liikmed: Eesti Kunstikoolide Liit, Eesti Teadushuvihariduse Liit, Eesti Õpilasesinduste Liit, Eesti Üliõpilaskondade Liit, Noorteühing Eesti 4H, Statistikaamet, VeniVidiVici, Noored Kotkad ja Kodutütred, Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus.

Puudusid: Andrus Pirso (Keskkonnaministeerium), Jaan-Hendrik Toomel (Eesti Ametiühingute Keskliit), Ain Tõnisson (valdkondlik ekspert), Anne Kivimäe (valdkondlik ekspert), Eesti Noorsootöötajate Kogu, Eesti Noorte Vaimse Tervise Liikumine, MTÜ Changemakers.

Kutsutud osalejad: Ülle Matsin (HTM), Britt Järvet (HTM), Meelis Aunap (HTM), Anu Lihtmaa (HTM), Liina Põld (HTM), Renno Veinthal (HTM), Riin Tamm (HTM), Keit Parts (HTM), Kersti Kõiv (HTM), Inge Oopkaup (HTM), Laura Kirss (HTM).

PÄEVAKORD:

1. Ülevaade struktuurtoetustest 2021-2027
2. 2022. a tulemusaruande esialgsete tulemuste tutvustus ning arutelu
3. Kokkuvõtted

1. Ülevaade struktuuritoetustest perioodil 2021-2027 haridus- ja noortevaldkonnas

Haridus- ja noortevaldkonnas planeeritud struktuuritoetustest perioodiks 2021-2027 tegi ülevaate välisvahendite juht Inge Oopkaup.

Inge Oopkaup: Vahendid on ettenähtud hariduse ja oskuste arendamiseks. Nende vahenditega panustatakse haridus- ja noortevaldkonna tulemuste saavutamisse. Uue perioodi struktuurifondidega planeeritakse rahastust järgmistele tegevustele:

- Eesti keele õppele ja selle arendamisele (46 mln);
- Laste ja noorte arengu toetamisele (46 mln);
- Elukestva õppe võimaluste edendamisele (118 mln);
- Õppe kvaliteedile ja seostamisele tööturu vajadustega (189 mln);
- Koolivõrgu korrastamisele (103 mln).

Kokku on kavandatud vähemalt 19 erinevat toetuse andmise tingimuste õigusakti (TAT), mis on praegu planeerimisfaasis. 19st kaks on juba jõustunud, mõned on kooskõlastusetapis, mõned sinna jõudmas ja mõnedega alustakse hiljem. Ajakavaliselt peaks enamus saama valmis 2023. a jooksul. 2023. a on selline, kus lõppevad veel perioodi 2014-2020.a tegevused. Mõningate tegevuste toimimist mõjutasid ka Ukraina sõda ja COVID pandeemia.

Täpsemalt jätku- ja uustegevused sh toetuste summad on:

- Eesti keele õpe ja keeleõppe arendamine (46 mln);
- Noorsootöö meetmed noorte tööturule sisenemise teotamiseks ja NEET-staatuses noortele tugimeetmete pakkumiseks (12,6 mln);
- Laste ja noorte kodanikuühiskonda kaasamine (3,7 mln);
- Hariduse tugiteenused, Rajaleidja (29,5 mln);
- Kutsesüsteemi reform (19,7 mln);
- Täiskasvanute mitteformaalses õppes osalemise toetamine (87,3 mln);
- Täiskasvanute tasemeõppes osalemise toetamine (20 mln);
- Ida-Viru täiendkoolituse mahu suurendamine ning uute tasemeõppe õppekavade arendamine (ÕÜF) (35,7 mln);
- Õppekavade ja õppevarade arendamine ning rakendamine, personaalsed õpiteed (38,7 mln);
- Haridustöötajate esma- ja täiendusõpe ning järelkasv (17,7 mln);
- IT hariduse ja digioskuste arendamine (22,4 mln);
- Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine (41,7 mln);
- Rahvusvahelistumine ja kvaliteedi kasvatamine kõrghariduses sh digiõpe (21 mln);
- Teaduskommunikatsioon ja teaduse populariseerimine (7,0 mln);
- Õppurite õpivalikute suunamine kutse- ja kõrghariduses e Inseneriakadeemia (40,5 mln);
- Hariduskeskuste piloodid ja rakendamine (10 mln);
- Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine üldhariduskoolides (14,3 mln);
- Põhikoolivõrgu korrastamine Ida-Virumaal (71,4 mln);
- Tõenduspõhise kvaliteedijuhtimise edendamine üldhariduses (7,1 mln).

Arutelu

Küsimus: Mis IT hariduse ja digioskuste arendamisel täpsemalt plaanis on, mis on lasteaedadele suunatud?

Vastus: Need on progetiigri programmi jätkutegevused.

2. 2022. a tulemusaruande esialgsete tulemuste tutvustus ja arutelu.

2022. a tulemusaruannet tutvustas juhtkomisjoni esimees, kantsler Kristi Vinter-Nemvalts.

Kristi Vinter-Nemvalts: Haridus- ja Teadusministeeriumi 2022. a toimiskeskonda mõjutasid COVID pandeemiast väljumine, Ukraina sõjapõgenikud, valitsuse vahetus, energia- ja majanduskriis ning tööturu muutused (mikrokvalifikatsioonid). Neid sündmusi ei osatud ette näha, kui arengukavasid koostati. Need tegurid on mõjutanud ka tegevuste intensiivsust ja kiirust.

Ukraina sõjapõgenike kriisi edusammudeks on olnud:

- kiirelt loodi Tallinnas Tõnismäe Riigigümnaasiumi juurde Vabaduse Kool Ukraina õpilastele sh täiendavad koolikohad üle Eesti;
- Ukraina haridustöötajad Eesti haridussüsteemis, õppevaraliste lahenduste tagamine, koolide nõustamine;
- Ukraina noortele osalemisvõimalused laagrites ja mitteformaalses õppes;
- Kõrghariduses Ukraina üliõpilastele lisaõppekohtade rahastamine, õdede õppegrupi avamine, Erasmus+ meetmete laiendamine.

Pingutasid nii kohalikud omavalitsused, koolid kui ka õpetajad.

Ukraina sõjapõgenike kriisi väljakutseteks on olnud:

- 23% UA noortest vanuses 7-16 ei õpi, neist poolte elukoht on teadmata;
- hariduses osalemine sõltub kodumaale naasmise plaanist - 77% küsitlusele vastanutest sooviks Ukrainasse tagasi pöörduda;
- keelebarjäär ja kakskeelses klassis õpetamine, erinevused Eesti ja Ukraina õppekavades ning Ukraina õpilaste järele aitamine;
- eestikeelsele õppele üleminek samaaegselt UA (venekeelsed) kohanemise toetamisega.

See nõuab keeleõpetajaid, umbes 2500 vene emakeelega õpetaja keeletaseme tõstmist. Vajadus eesti keele õpetajate järgi on väga suur. See on suur väljakutse kõigile. Eesti keelsele õppele üleminek jätkub samas tempos.

Liina Põld, üldhariduse ja noortepoliitika asekancler annab ülevaate alus- ja üldhariduse ning noorte- ja andepoliitika valdkonna 2022. a tulemustest.

Liina Põld: 3-a kuni koolieaealistest lastest käis 2022. a koolieelses lasteasutuses 91,6%. Sihina on seatud, et 2035. a peaks 95% käima koolieelses lasteasutuses. Rahvusvahelistele uuringutele tuginedes tuleb alushariduses osalemine laste arengule kasuks. Suund on, et nende laste osakaal võiks kasvada. Jätkub trend, kus lasteasutuste arv väheneb, kuid laste ja rühmade arv kasvab. Probleemiks on kasvupiirkonnad, kus lasteaiakohtadele on järjekorrad. Tegeleme selle teemaga ja püüame olukorda lahendada ka alushariduse ja lapsehoiu seaduse eelnõuga. Mõistlikuks ajaks, mil tuleb lapsele koht leida, võiks olla kaks kuud. Oleme sellest kohalike omavalitsustega rääkinud. Kui rääkida lasteaiakohtade suhtarvust, siis hea näitaja on see, et tugispetsialiste laste arvu kohta ei ole jäänud vähemaks. Siin on olnud abiks paindlikud lahendused nt see, et seadus võimaldab teenust sisse osta erasektorilt.

Üldhariduse edusammudest toome välja:

- Kaasava hariduse näitajad on paranenud;
- Riiklike õppekavade uuendamise;
- 2 uue riigigümnaasiumi loomise + MUBA;
- Kvaliteedijuhtimise arendamise üldhariduses, TÜ ja TLÜ toel arendusprogrammid koolides nt Harno all olev HAKA;
- PISA 2022 uuring (tulemused tulevad 2023 a lõpus).

Üldhariduse väljakutsed:

- Kasvanud on põhikoolist (poisid) ja gümnaasiumi 1. õppeaastal õppetööst väljalangemine;
- Keskkhariduse omandamine: 4a peale põhikooli lõpetamist jõudis keskkhariduseni 81,2% (eesmärk 82%)
- Õpilaste rahuolu näitajate halvenemine. On muret tekitav, et ei taheta koolis käia, koolipinged, eksami soorituste pinged, vaimne tervis. Kõrge nõudlikkus ja akadeemiline edukus on hea näitaja, kuid on oluline, et lastel oleks ka tasakaal;
- Koolikiusamine II ja III kooliastmes. Igasugune kiusamine koolis on taunitud, jätkame koolikiusu vastaste programmide rahastamist.
- Eesti keel teise keelena eksami sooritanute osakaal. Tasemetestid.

Mis puudutab õpetajaid, siis meie jaoks on oluline õpetajate järelkasv. Edusammudena toome välja kutsekindluse, töötasu tõusu, oleme suurendanud vastuvõttu Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli õpetaja erialal (TÜ +287 ja TLÜ +155). Lisaks oleme teinud kokkuleppeid Õpetajate Akadeemiaga (mikrokraadid, meisterõpetajate programm). Toon välja ka haridusvaldkonna TA Programmi, mis on fookusega õpetajate järelkasvul.

Õpetajaskonna väljakutseteks on olnud:

- Õpetajaskonna jätkuv vananemine;
- Reaal- ja loodusainete õpetajate puudujääk;
- Kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaalu langus sh alustanud õpetajate hulgas;
- Aine ja klassiõpetajate vastuvõtt ei ole suurenenud, lõpetavad 62% sissastujatest;
- Muukeelsete õpetajate keelenõuetele mittevastavus (10% e. 2200 inimest keelenõuetele ei vasta).

Lähiajal on plaanis üle vaadata õpetajate karjäärimudel koos palgamudeliga. Prioriteet on õpetajaskond - hästi toimetulev ja professionaalne õpetaja.

Noortevaldkonna edusammudena toome välja:

- Noorsootöö kvaliteedi hindamise läbinud KOVide osakaalu kasvu;
- Noorte omaalgatuslike projektide arvu taastumise;
- Noorte omaosalusvormide jätkuvat mitmekesisust;
- Noorte osalemise kasvu organiseeritud vabatahtlikus tegevustes;
- Huvikoolis õppivate noorte osakaalu tõusu.

Noortevaldkonna väljakutsetest:

- Toimivate noorte osaluskoostöödega KOVide osakaalud on langenud;
- NEET noorte osakaal langenud, kuid endiselt suur;
- Huvihariduses ja -tegevuses LTT valdkonna huviringide/huviala õppurite vähesus;
- Andmekvaliteedi ja süsteemse andmekogumise puudulikkus.

Arutelu

Küsimus: Mõõdikud, mis puudutasid õpilase enda rahuolu kooli suhtes, olid langenud. Kui varasemalt oli pisuke tõus, siis seekord oli langus olenemata kooliastmest. Tahaks teada, miks see nii on?

Vastus: See mõõdik on erinevate väidete kombinatsioon. Saame ka vaadata erinevaid väiteid eraldi ning täpsemalt nende sisse. Siin on kriiside mõju ka sees.

Küsimus: Koolikiusu teema. Oli juttu sellest, et koolis rakendatakse erinevaid teaduspõhiseid ennetusprogramme. Viitan ennetustöö kontseptsioonile ning politsei ja kooli koostööle, et ka sellele valdkonnale pöörataks sügavamat tähelepanu. On oluline, et me sinna konteksti sisse ka vaataks, et saada aru, milles kiusamine väljendub. Kas on olemas meetmeid, et kool üksi selles olukorras ei jääks?

Vastus: 2022. a valmis meie tellitud kiusamisennetuse uuring. Saime teada, et need koolid, mis võtsid vastavad programmid kasutusele (nt õpetajatele, tugigruppidele suunatud

ennetustegevused), nende koolidega on hästi. Seal, kus ei ole, ei ole ka valmisolekut juhtkonna poolt rakendada. Üks oluline järeldus on see, et võib-olla peaks ühel hetkel riik liikuma programmide põhiselt rahastamisest kooli tasandil kiusuga tegelemise süsteemseks ja töötama välja mudeli sh suunama vahendid selleks. Näeme ka ise selle poliitikamuudatuse vajadust.

Küsimus: Lugesin tulemusaruande läbi. Mulle meeldis, et annab hea tervikülevaate. Tuletab meelde, mis on eesmärgid, mis on halvasti ja mis hästi. Hetkel on aruandes küll kirjas, mis on eesmärgid ja kus me täna oleme, aga need teemad, kus oleme mahajäänud - nende kohta infot ei ole? Mis on selle põhjused? Kas aastatel 2023-2024 on juba tulemas meetmeid? Kas numbrid viitavad sellele, et tänased meetmed ei tööta? See info on sealt puudu.

Vastus: See on hea tähelepanek – teie arvamus on oluline, kasvõi uute meetmete väljatöötamisel.

Kommentaar: Kaasava hariduse näitajate osas on selge jätkuparanemine toimunud. See on rõõmustav. On oluline, et eritoe õpilaste osakaal tavaklassis on kasvanud. Samas me teame, et õpetajad on läbipõlemise riskis, sest hariduslike erivajadustega õpilaste kaasamine tavaklassi on väga raske. Ma näen siin kääre. Väga raske on õpetajatel tööd nii teha. Tore, et nad on sinna kaasatud, aga õpetajad nendega seal hakkama ei saa.

Vastus: Probleem teravnes nt seoses Ukraina õpilaste koolidesse lisandumisega, kuna osades koolides ei olegi olnud vajadust kokku puutuda muukeelsete laste õpetamisega. Kiirelt tekitada need oskused õpetamiseks - see on suur väljakutse. Kaasava hariduse koha pealt seda öelda ei saa. Tuleb mõista, et see ongi raske. Tegelikult on vaja häid kohapealseid lahendusi. Tavakoolides on tehtud väikeklassid, kus on 4-12 last klassis. Õpetaja ei ole lapsega üksi, aga siin on lisaõpetaja või abiõpetaja vajadus juures. Eritoe ja tõhustatud toe puhul on rahastused ja meetmed olemas. Õpetaja ei tohi olla üksi sellise väljakutsega. Erivajadustega laste õpetamine ei ole see, et paneme kõik lapsed ühte klassi kokku. Siin on vaja nii koolijuhtide kui ka kohalike omavalitsustega koostööd teha. Olen nõus sellega, et õpetajal on keeruline ja see on läbipõlemist soodustav.

Küsimus: Õpetaja uus karjäärimudel. Miks ei taheta vana juurde tagasi minna?

Vastus: Kui toona sai tehtud mõjuanalüüse karjäärimudelile, siis tuli välja üks peamine põhjus, et kooli tasandil peaks olema koolijuhil suurem autonoomia oma personalipoliitikat läbi viia. Eelarve on siin väga oluline. Karjäärimudel ei ole päris nii tööle läinud nagu algselt kavandati.

Kommetaar: Vanas õpetaja karjäärimudelil oli positiivne see, et see soodustas õpetaja enesearendamist. Praegu on vähe meisterõpetajaid, sest see ei ole seotud õpetaja palgaga. Ma ütleksin isegi, et see praegune on läbi kukkunud. Oleks vaja õpetaja karjääri- ja atesteerimise mudel üle vaadata.

Vastus: Kindlasti vaatame üle. Tol ajal olid karjäärimudelil teised alused. Tegelikult on õpetajal tööülesandeid täna palju rohkem, mille järgi saab nõ õpetaja karjäärimudeli üle vaadata. Ka ajad on teistsugused õpetaja töö tervikvaates.

Kommetaar: Õpetajad on väga mures praegu. Tuleks üle vaadata, kuidas õpetaja saaks näidata oma töötulemust.

Küsimus: Vaatasin väljalangemise määra, mis on kasvanud kõikides haridusasutustes. Sulgudes on märgitud, et poisid põhikoolis ja gümnaasiumis. Kas sinna põhjuste sisse on ka vaadatud?

Vastus: Küsimus on selles, mis motiveerib poisse. Nende jaoks peaks olema suurem liikumise- ja tegutsemisvabadus, uurimis-projektiõpe ning vähem nõ akadeemilisust. Huvitav on see, et sooline ebavõrdsus muutub ajas. Õppimise juures on see nõ poiste kahjuks, hiljem tööturul aga naiste kahjuks. Mis puudutab õpetamist ja õpetamise metoodikat - välja on toodud tüdrukuid soosivate õpetamismeetodite prevaleerimist üldhariduskoolis.

Küsimus: Millal võiks alushariduse seaduse eelnõu jõuda uuesti suuremale kooskõlastusringile?

Vastus: Meie soov on sellega võimalikult kiiresti edasi liikuda - on meie jaoks prioriteetne ja kiire teema.

Kommetaar: Alustavate õpetajate suur väljalangevus on suur probleem. Siin oleks hirmsasti vaja uuringuid, et aru saada, mis koolis õpetaja läbipõlemist soodustab.

Vastus: Me teame, et alustaval õpetajal ei ole täna piisavalt aega oma identiteedi väljakujunemiseks. Tal on väga palju ülesandeid ja suur koormus. Alustavat õpetavat peab toetama koolisisene võrgustik ning ka algatus „Alustavat õpetajat toetav kool“. On olemas uuring, mis ütleb, et õpetajat saab aidata mentor ja saab aidata väiksem tunnikoormus. Selle kohta on olnud erinevaid arutelusid. Õpetajal peab tekkima vilumus, olema oma töö tegemiseks aega, et hilisemat läbipõlemist vältida. Seda mõjutab kindlasti ka palgatemaatika. Õpetaja koormus ning vastutus on suur ja raske. Õpetajad tunnevad, et palk on liiga madal selle vastutusriikka ja raske töö eest.

Teadus- ja arendustegevuse ning kõrg- ja kutsehariduse poliitika asekancler Renno Veinthal tutvustab hariduse ja tööturu seoseid ning kõrg- ja kutsehariduse 2022. a tulemusi.

Renno Veinthal: 20-34 a eri- ja kutsealase haridusega inimeste rakendumise osas on selgunud, et oskustega inimeste tööturule jõudmine kas aasta või vastavalt 5 aastat peale lõpetamist on langenud, see pilt ei ole nii hea. Võib arutelda, kas probleemiks on COVID kriisimõjud, mis on ettevõtete värbamiskäitumist mõjutanud. Kutseharidusega inimeste rakendumine on madalavõitu. IT õpet pakuvad suuremas mahus kaks ülikooli. Halduslepingute läbirääkimise käigus on ülikoolidele antud üsna konkreetsed suunad ja ressursid, et oleks positiivne mõju. Kutsehariduse koha pealt on IT-sektor öelnud, et sellist lühikest õppekava, mida varasemalt on pakutud, sellise järgi vajadust enam ei ole. Kutseõppes oleme läinud üle pikematele õppekavadele. Oleme saanud kinnitust, et tööandja rahulolu on ka märksa kõrgem.

Hariduse ja tööturu edusammud:

- Oleme käivitanud kutsesüsteemi reformi TAT (ESF+);
- Taaste- ja vastupidavusraha TAT ettevõtete digi- ja rohepöörde toetamiseks;
- 3 uue töökohapõhise õppe rakendusmudeli loomine (ehitus, metallitöö, kaubandus);
- Uued OSKA üldproгноos ja valdkonna uuringud (sotsiaaltöö, IKT, metsandus, põllumajandus, toiduainetetööstus).

Hariduse ja tööturu väljakutsed:

- Eri- ja kutsealase haridusega inimeste lõpetamisjärgne rakendumine (eriti 1 a lõpetamisest);
- Kutsehariduse lõpetanute tööhõive 1-3 a peale lõpetamist;
- IT lõpetajate arv (eriti kõrghariduses);
- Kutsesüsteemi reform ja oskuspõhisele lähenemisele üleminek, uus kutsesüsteemi kontseptsioon;
- Inseneriakadeemia käivitamine.

Kutsehariduse edusammud:

- Kutseharidusseadustiku kaasajastamise algatamine ja riiklike õppekavade uuendamine;
- Uus IT valdkonna kutseeksamite formaat;
- Kutsevaliku õppekavad.

Kutsehariduse väljakutsed:

- Kutsehariduse katkestajate osakaalu kasv, sh kutsehariduse katkestajate osakaalu kasv I a ja väljalangejate osakaalu kasv kutsekeskhariduse I a;
- Täiskasvanud õppijate jätkuvalt suur osakaal kutsehariduses;
- Kutsehariduses IT õppesuuna lõpetajate arvu kahanemine.

Kutsehariduses on kõige suurem probleem kutsehariduse maine. Õppurite üldarv püsib samal tasemel, kuid vanuseline struktuur on olnud muutuses. Väljakutse oli, kuidas kujundada sobiv keskkond täiskasvanute õppes osalemiseks. Katkestamised on jätkuvalt suur probleem. Lahendused siin on teadlikumas ja motiveeritumas õppuris. Kutsekoolidele oleme andnud

võimaluse avada kutsevaliku õppekavasid. Need on andnud positiivset mõju. Samuti on see olnud lahenduseks pea 500 Ukraina õpilasele. Eesti keele oskusega on probleeme - peame töötama selle nimel, et kutsekooli lõpetaja oskaks eesti keelt piisaval tasemel.

Täiskasvanuhariduse edusammud:

- Elukestvas õppes osalemise kasv madala haridustasemega inimeste seas;
- Täiskasvanute gümnaasiumite liitmine kutsekoolidega: 6 koolis mitte-stats. üldharidus, õppijate arv stabiilne;
- Täienduskoolitustel osalemine on olnud stabiilne, koolitusi pakkuvate asutuste arv kasvanud;
- TÄKSi muudatuste ettevalmistamine mikrokvalifikatsioonide kasutuselevõtuks.

Täiskasvanuhariduse väljakutsed:

- Elukestvas õppes osalemine meeste ja mitte-eestlaste seas;
- Erialase haridusega meeste osakaal (69% vs naised 80%);
- Täiskasvanute gümnaasiumite muutumine osade noorte jaoks üldhariduse alternatiivseks haridusteks.

Üldiselt osalevad täiskasvanuhariduses need, kellele meeldib õppida. Me ei leia piisavalt üles neid, kellel oleks vaja õppida. Suur lõhe on meeste ja naiste vahel, eestlaste ja mitte-eestlaste vahel. Täienduskoolituses osalemine on olnud stabiilne, täienduskoolitusasutuste arv on kasvanud. Madala haridustasemega inimeste osakaal elukestvas õppes on tasapisi kasvanud. Edusammuna TÄKSi-st me veel otseselt rääkida ei saa, kuid uue valitsusega on meil plaan kohe TÄKSiga edasi liikuda.

Kõrghariduse edusammud:

- Tegevustoetuste suurendamine igal aastal 15% võrra ja ülikoolidega halduslepingute sõlmimine;
- Riigi tagatud õppelaenu tingimuste muutmine õppijatele paindlikumaks ja soodsamaks;
- Doktorikraadi kaitsmise arvu tõus;
- Dokoriõppe reform, sh nooremteaduri töötasu kehtestamine.

Kõrghariduse väljakutsed:

- Kõrghariduse korraldus ja rahastamine (ligipääs, õpingute ajal töötamine), sh õppelaenu ja -toetuste süsteem;
- Kõrgharidusõppes väljalangejate määr I astmel;
- Sooline hariduslik lõhe;
- Uued eesti keele nõuded.

Kõrgharidussüsteemi rahastus on varasemalt olnud vähene. Vastavalt koalitsioonileppele on plaan igal aastal 15% rahastamist kasvatada. Selle taga on olnud ka halduslepingute sõlmimine. Halduslepingute sõlmimine kujunes ootamatult tehnilisemaks ja üksikasjalikumaks, lepingud sisaldavad konkreetseid eesmärke ja ootusi. Doktorikraadi kaitsmiste arvu kasv on positiivne. Dokoriõppe reform, mis eeldatavalt annab sellele ka positiivset mõju. Ei ole lahendatud probleem, et eesti keelt emakeelena rääkivate doktorantide osakaal on jätkuvalt madal. Halduslepingutes leppisime kokku, et ülikoolid seavad eesmärgid keeleõppe osas ka välismaalastest doktorantidele.

Arutelu

Küsimus: Õppelaenu tingimused justkui läksid paindlikumaks ja soodsamaks, küll aga Euribori tõttu oleme tagasi alguses. Sellega on veel vaja tööd teha. Nominaalajaga lõpetanute osakaal on edusammudes välja toodud. Mida me selle teadmise peale hakkame? Riik peaks vaatama, kui paljudel on üldse võimalik nominaalajaga lõpetada. Kas see kasvab või kahaneb? Mis sõnumit see mõõdik endas kannab ja mida riik selle teadmise peale hakkab?

Vastus: Julgen kinnitada, et õppelaenu ja -toetuste süsteemi küsimuse prioriteetsus on väga palju kasvanud. Hetkel on rahastamine pigem suunatud selleks, et katta ülikoolide ressursinappust. On selge, et nii õppelaenude ja õppetoetuse maht kui ka korraldus on ajale jalgu jäänud. Täna on see teema prioriteetide tipus. Nominaalajaga lõpetamisest - õppimise intensiivsus kipub olema liiga madal, see on seotud õpingute ajal töötamisega ja seega ka õppelaenu ja -toetuste teemaga.

Küsimus: Oleme OSKA IKT valdkonna uuringuga tuttavad, ennustame suuremat põuda. Kas kood/Jõhvi oleks päästerõngaks?

Vastus: Väga suure uudishimuga ootame ja oleme kontaktis kood/Jõhviga, oleme kood/Jõhvit ka juba toetanud. Kool peab välja mõtlema, mis ta olla tahab - kas kutseõpe või täiendusõpe. Kui see mudel osutub toimivaks, saame edasi mõelda.

Küsimus: Inseneriakadeemia. Anname märku, et teised, mina ja koostööpartnerid soovime seda protsessi kiirendada ja olla HTMile toeks.

Vastus: Inseneriakadeemia abipakkumise võtame hea meelega vastu. Neid kohtumisi on olnud, kontseptsioon on paigas, tegeleme toetuse andmise tingimuste tehnilise osaga.

3. Kokkuvõtted

Järgmine juhtkomisjoni koosoleku toimumisaeg sügisel lepitakse kokku küsimustiku teel. Seejärel saadetakse osalejatele kalendrikutse.

Küsimused, ettepanekud ja kommentaarid tulemusaruandele ja selle lisale on oodatud 17. aprilliks 2023.

Kristi Vinter-Nemvalts
(allkirjastatud digitaalselt)
juhtkomisjoni esimees

Eliise Padurets
(allkirjastatud digitaalselt)
protokollija